

Routebeschrijving

Deze route start in Standdaarbuiten, waar je gratis kunt parkeren op de Markt. Ga linksaf de Molenstraat in op het kruispunt Markt/Havenstraat/Molenstraat en volg de route naar knooppunt **13**. Ga dan naar knooppunt **33** en **31** en vervolgens richting knooppunt **07**.

Net voor het viaduct van de A17, ga linksaf het fietspad naast de snelweg op richting Zevenbergen/Dordrecht, het Galgepad. Op de kruising met de Oude Kerkstraat, sla linksaf. Vanaf dit punt ben je op de route van knooppunt **13** naar **12**. Ga daarna naar knooppunt **32** en vervolgens naar knooppunt **34**. Je komt nu door het dorp Noordhoek.

Bij knooppunt **34** volg de route naar knooppunt **36** en vervolgens via knooppunt **14** naar knooppunt **07** in het centrum van Zevenbergen.

Ga vanaf knooppunt **07** naar knooppunt **41** en passeer **must see 5** bij de rotonde. Vervolg de route richting knooppunt **35**. Bij de T-kruising van de Markdijk met de Generaal Allenweg (commandant van de Timberwolf-

divisie) ga rechtsaf. Bij de eerstvolgende weg, Zuidrand, sla linksaf en over de brug ga direct linksaf de Huizersdijk op.

Vervolg de route over de Huizersdijk en de Markdijk. Op de T-kruising van de Markdijk met het Merenswegje, kom je op de route naar knooppunt **13**. Na circa 500 meter, op de T-kruising Molendijk/Markdijk, ga rechtsaf de Markdijk in. Dat wordt later de Groeneweg en aan het eind, net voor de autosnelweg A17, ga linksaf de Langeweg Zuid op.

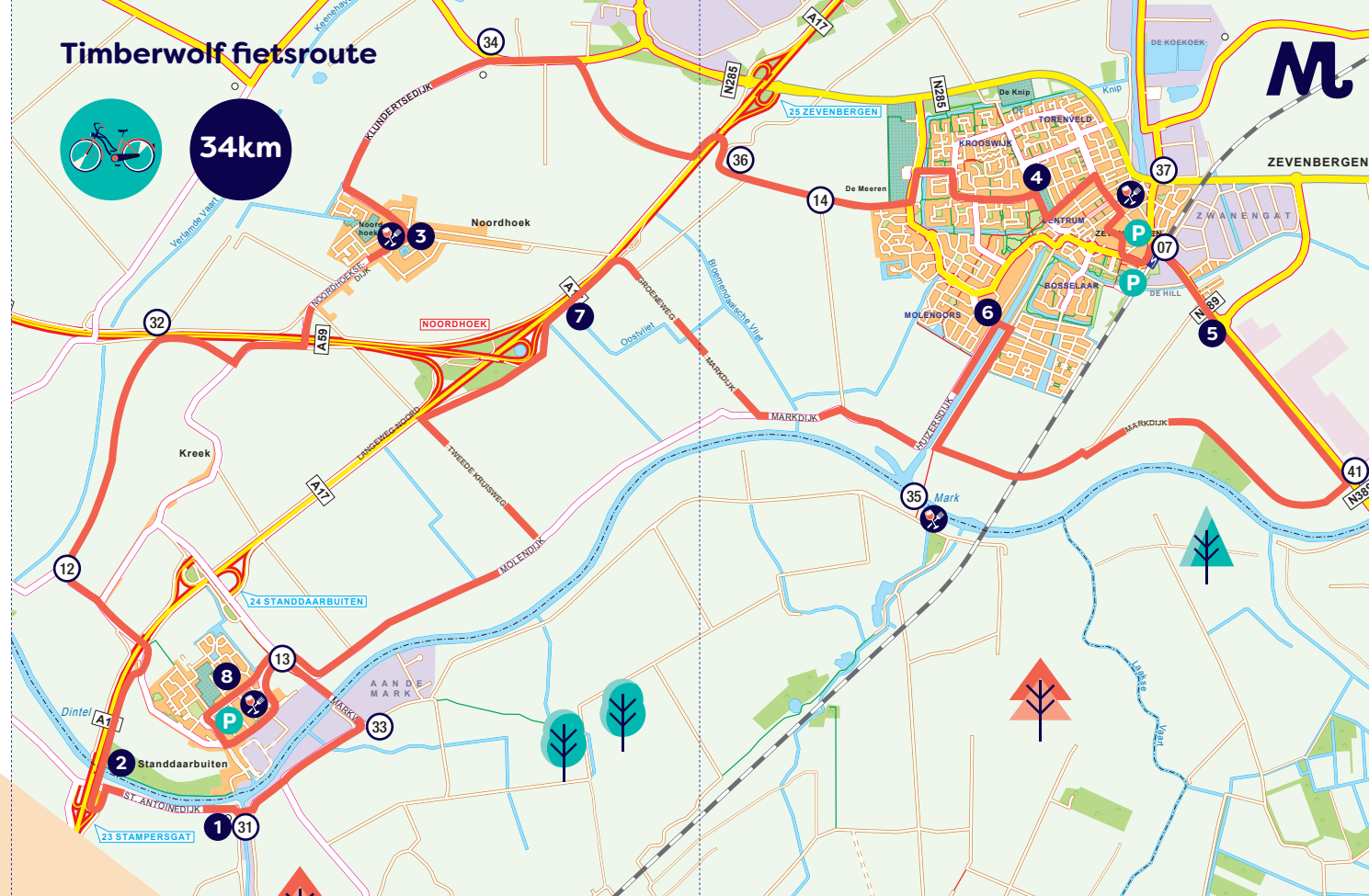
Vervolg de route over de Langeweg Zuid en sla linksaf de Tweede Kruisweg in. Aan het eind ga rechtsaf de Molendijk op. Nu ben je weer op de route naar knooppunt **13**. Ga vanaf dit knooppunt richting knooppunt **12** en net voorbij de Brandweerkazerne (links) rechtsaf de Timberwolfstraat in.

Ga vóór de kerk linksaf en je bent terug op de Markt en aan het einde van de fietsroute.

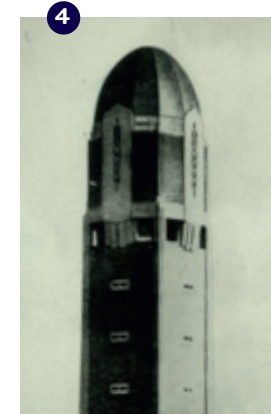
Deze route kwam tot stand met hulp van Willem van Dranen, namens de gezamenlijke heemkundige kringen in de gemeente Moerdijk.

Uitgave: VVV Moerdijk april 2020 · Vormgeving: ik-ook · Beeld: VVV Moerdijk

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de redactie. Bij de samenstelling van deze brochure is uiterste zorgvuldigheid betracht. De redactie kan geen verantwoordelijkheid nemen voor eventuele onjuistheden.

- Route
- Parkeren
- Horecagelegenheid
- De Schans
- Oversteekplaats bij de Dintel
- St. Joseph Kerk Noordhoek
- Watertoren
- Neergekomen RAF-bommenwerpers
- Noodlanding Fokker G-1
- Gecrashte Noorse Spitfire
- Timberwolf mozaïek

Timberwolf fietsroute

Over de route

Deze route vormt een herinnering aan de bevrijding van Noordwest-Brabant in november 1944. Dat gebied komt grotendeels overeen met de huidige gemeente Moerdijk. De route is vernoemd naar de bijnaam van de Amerikaanse 104e Infanteriedivisie die in de Tweede Wereldoorlog een groot deel van het midden van de Brabantse Westhoek bevrijdde.

Noordhoek bevrijd

De bewoners van Noordhoek stonden begin november 1944 doodsangsten uit. Het was alsof de wereld verging; zoveel oorlogslawaai kwam over hen heen. De vaak primitieve schuilplekken bleken volstrekt ongeschikt tegen de bombardementen. Na de bevrijding was Noordhoek hoofdzakelijk een grote ruïne. Zodra het dorp was bevrijd, moesten de Amerikanen de provinciale weg Klundert-Zevenbergen in handen krijgen. Een Duits tegenoffensief bemoeilijkte dat, maar de geallieerde artillerie ruimde die tegenstand snel op en zo lag de weg naar het Hollands Diep open. Omdat de Polen en Canadezen nog niet zo ver waren, kreeg een regiment van de Timberwolf-divisie opdracht het verdere gebied tot het Hollands Diep te veroveren.

Zevenbergen in 1944

Nadat het centrum van Zevenbergen al in 1940 was aangevallen door Duitse vliegtuigen hetgeen behoorlijke schade veroorzaakte, werd in de herfst 1944 opnieuw flinke schade toegebracht. Onder meer door het opblazen van kerktorens en de vele artilleriebeschietingen.

Centrum Standaardbuiten

Vanaf eind oktober 1944 lag het dorp Standaardbuiten in de frontlinie. Het dorp liep veel schade op door Duitse en geallieerde beschietingen. Op 3 november was het dorp bevrijd, maar twintig burgers en honderden militairen maakten die bevrijding niet meer mee.

Meer info? Check vwmvoerdijk.nl

Must see Dit kom je tegen!

1. De Schans

Over de brug ligt buurtschap de Schans. Tot hier kwamen de militairen van het Amerikaanse 415e regiment van de Timberwolf-divisie. In die tijd was dit hoofdzakelijk een open vlakte van onbegroeide akkers. De dijkhuizen boden een redelijke beschutting, omdat ze deels in de dijk waren gebouwd. Na het opblazen van de brug over de rivier de Dintel tussen Standaardbuiten en de Schans, zuiverden de Amerikanen dit gebied ten zuiden van de Dintel van de Duitsers.

2. Oversteekplaats bij de Dintel

Tussen fietsknooppunten 31 en 28 waren twee oversteekplaatsen waar de geallieerde troepen in de herfst 1944 de Dintel overtrokken. Een derde oversteekplaats lag ten het oosten, over de rivier de Mark. Net voorbij de toenmalige Suikerfabriek Sint Antoine (het grote witte gebouw aan de noordzijde van St. Antoinedijk) was de westelijke oversteek over de Dintel. De zuidzijde (rechts) van de St. Antoinedijk bood enige beschutting, maar de akkers aan de over-

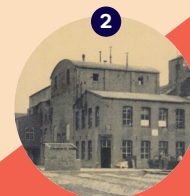
zijde van de Dintel niet. De overtocht werd gemaakt met stormboten en via een haastig aangelegde voetbrug, ongeveer waar nu de A17 ligt.

3. St. Joseph Kerk Noordhoek

De St. Joseph kerk in het dorp Noordhoek is de oorlog redelijk doorgekomen. Het gebouw en de naastgelegen pastorie dienden als schuilplaats voor de bevolking tijdens de bevrijding in november 1944. Op de begraafplaats achter de kerk is een apart monumentje voor de in de oorlog omgekomen kinderen van Noordhoek. Schuin tegenover de kerk staat Café Noordhoek met een gevelsteen boven de ingang ter herdenking van de verwoesting van het café tijdens de oorlog en de wederopbouw in 1948.

4. Watertoren

Op 25 november 1943 vloog een Messerschmitt met piloot Walter Huhnke vanuit oostelijke richting tegen de Zevenbergse watertoren. De vlieger kwam daarbij om het leven.

Oversteekplaats bij de Dintel

Voormalige suikerfabriek St. Antoine
St. Antoinedijk 13
Oud Gastel
www.fabriekofiel.com/standdaarbuiten

Timberwolf mozaïek

Gedenkplek voor gevallen
Timberwolfstraat 5
Standaardbuiten
www.104infdiv.org, kies 'Monuments'

5. Neergekomen RAF-bommenwerpers

Ten noordwesten van de huidige rotonde kwam in mei 1940 een Britse lichte bommenwerper, een Boulton Paul Defiant, van de RAF neer. De bemanning wist te ontkomen. Ten oosten van deze rotonde, op de plaats van de kassen, crashte in oktober 1942 een Poolse Wellington bommenwerper. Alle bemanningsleden kwamen daarbij om. Zie voor beide vliegtuigen het herdenkingspaneel naast de rotonde.

6. Noodlanding Fokker G-1

Zuidwest van waar je nu staat maakte op 10 mei 1940 een Fokker G-1 van de Nederlandse Militaire Luchtvaart een noodlanding. Beide bemanningsleden overleefden het. Zie verder het herdenkingspaneel.

7. Gecrashte Noorse Spitfire

Op 3 november 1944 crashte in de Oostvliet een Noorse Spitfire. De piloot kwam daarbij om het leven. Zie het herdenkingspaneel langs de Langeweg Zuid.

8. Timberwolf mozaïek

Op de zijkant van het multifunctioneel centrum de Standaert is een mozaïek aangebracht ter herinnering aan de gesneuvelde 278 militairen en enige honderden gewonden van de Timberwolfdivisie. Het mozaïek bestaat uit een 'drievingerig' embleem met daarin het logo van de divisie.

Die drie 'vingers' stellen de bevrijdingsroutes voor in Holland van de drie regimenten van de 104e Infanteriedivisie van het Amerikaanse leger. De bol daarboven stelt het kwaad voor dat Standaardbuiten in een wurg-greep hield en dat werd gegrepen door de bevrijdende 'vingers'.

